یونس نگاه
۰۵ جولای ۲۰۲۱

یونس نگاه

تصور سرچپه از دانش

شرف‌الدین قصه می‌کند که در دوران جهاد معلم زبان پشتوی ما در مکتب یک مولوی فارسی‌زبان بود. پشتو را مثل کتاب‌های دینی عربی درحد درک و تصورات خودش، به قرینه معنا و تفسیر می‌کرد.

او می‌گوید که در کتاب پشتو نوشته شده بود "د شیدو څخه مستی جوړیږي"، مولوی ترجمه کرد که "شهیدان در روز قیامت مست می‌شوند."

عالمِ دین عنوان فریبنده‌ایست که برای مولوی‌ها و ملاها چهرهٔ کاذب در جامعه و اعتماد مخرب در خودشان خلق می‌کند. مولوی‌ها از کودکی وقتی به خاطر آشنائی با تلفظ کلمات عربی و حفظ کردن تعدادی جملات خوش‌صدا و بیگانه در صدر قرار می‌گیرند و توهم آگاهی و عالم بودن در کلهٔ شان لانه می‌کند؛ تا وقتی ریش و بروت می‌کشند و دستاربندی را سپری می‌کنند، دیگر یقین می‌یابند که زبان‌شان مستقیم با عالم غیب و منبع جامع و کامل دانش وصل شده است و هرچه با تلفظ درست، جمله‌بندی "معنادار" و رعایت تجوید بر زبان بیاورند درست و عین حقیقت است.

کار به جائی می‌کشد که آنان آگاهی را عکس آنچه معمول است، فهمیدن پدیده‌ها و اتفاقات بیرونی نمی‌دانند بلکه تصور می‌کنند جهان و پدیده‌هایش همه عریان اند و عالم دین به دلیل مجهز بودن بر تجوید عربی و آشنائی با اصول دین، مجهز به نوری می‌شوند که بر هرچه بتابد، دانسته می‌شود. آنان تصور می‌کنند با چراغ علم مجهزاند و نیاز به فکر کردن ندارند، کافی‌ست زبان باز کنند و پرتو دانش خود را بر هر مسألهٔ بغرنج و هر پدیدهٔ تازه و قدیم بیفشانند تا حقیقت قُل‌قُل‌زنان بجوشد و محیط پر از آگاهی شود.

تنها یک مولوی می‌تواند جملهٔ پشتوی "از شیر، ماست ساخته می‌شود" را به دلیل نزدیکی "شیدو با شهیدان" و "مستی با مست" ترجمه کند که "در روز قیامت شهیدان مست می‌شوند."

این درک سرچپه از دانش و ذهن خود را منبع آگاهی شمردن، مشکل کلان جامعهٔ ماست. ملاها حاضر نیستند مقیاس‌های خود را با واقعیت‌های بیرونی و طبیعتِ همیشه درحال دگرگونی هماهنگ کنند، بلکه مقیاس به‌دست کمر به کوتاه و دراز کردن پدیده‌ها می‌بندند.

مولوی‌ها و طالبان قصه گویان و خیال پردازان ماهری اند. کتاب‌های‌شان پر از سوء تفاهم‌ها، تفسیرهای خیالی، حدس و گمان‌ها و ترجمه‌های جعلی است. اگر خوب دقت کنید، ملاها و جادوگران شباهت‌های بسیار دارند. ملاها در واقع همان ساحران‌اند و بقای‌شان ریشه در ناتوانی جوامع عقب‌مانده در درک چندوچون زندگی و پدیده‌ها دارد.